

Проект на ЕВРОПЕЙСКАТА КОНФЕДЕРАЦИЯ
НА ПРОФСЪЮЗИТЕ

**„ПРОМИШЛЕНИ РЕГИОНИ И
ПОЛИТИКИ ВЪВ ВРЪЗКА С КЛИМАТА:
ПЕРСПЕКТИВИ НА ПРОФСЪЮЗИТЕ”**

Проект на ЕВРОПЕЙСКАТА
КОНФЕДЕРАЦИЯ НА ПРОФСЪЮЗИТЕ

„ПРОМИШЛЕНИ РЕГИОНИ И ПОЛИТИКИ ВЪВ ВРЪЗКА С КЛИМАТА: ПЕРСПЕКТИВИ НА ПРОФСЪЮЗИТЕ”

Този проект е координиран от Бенджамин Денис (Benjamin Denis) и Агниешка Стернадел (Agnieszka Sternadel), под политическото ръководство на Монсерат Мир (Montserrat Mir) и с подкрепата на членовете на управителния комитет (Бил Адамс (Bill Adams), Берт Дьо Вел (Bert De Wel), Бела Галгочи (Bela Galgoczi), Йохан Хол (Johan Hall), Карлос Мартинес-Гамареро (Carlos Martinez Camarero), Гуйдо Нелисен (Guido Nelissen), Юлия Симеонова (Yuliya Simeonova), Фредрик Сноек (Fredrik Snoeck), Веселина Старчева (Veselina Starcheva), Робърт Жевжик (Robert Szewczyk), Гжегож Трефон (Grzegorz Trefon), Ахим Ванселов (Achim Vanselow), Хосе Антонио Иглесиас Васкез (Jose Antonio Iglesias Vazquez). Външната експертиза е предоставена от Syndex.

With the financial support of
the European Commission

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	6
Контекст	6
Методология	6
Ключови съобщения	7
Резюме с отговорите от въпросника	8
Оценка на политиките за ниско въглеродни индустрии	9
Участието на профсъюзните организации	10
Кои технологии ще бъдат използвани?	12
Какво бихте казали за обучението?	12
РЕГИОНАЛНИ КАЗУСИ	13
ВЕЛИКОБРИТАНИЯ: ЙОРКШИР И РЕКА ХАМБЪР	14
Общо описание на региона	15
Регионът и преходът към ниски въглеродни емисии	15
Възгледи на местните заинтересувани лица	16
ГЕРМАНИЯ: СЕВЕРЕН РЕЙН-ВЕСТФАЛИЯ (СРВ)	18
Икономика и промишленост на СРВ	19
Проактивна политика за климата, основана на държавен план за защита на климата и развитие на ефективността на ресурсите	20
Позиции на профсъюзите	21
ИСПАНИЯ: КНЯЖЕСТВО АСТУРИЯ	22
Икономически и промишлен профил на Астурия	23
Политики за ниски въглеродни емисии и инициативи	23
Национални и регионални политики	23
Промислени инициативи	24
Позиции на профсъюзите	25
БЕЛГИЯ: ПРОВИНЦИЯ АНТВЕРПЕН	26
Икономика и промишленост на провинция Антверпен	27
Политики за ниски въглеродни емисии	27
Мерки за подобряване на енергийната ефективност	28
Икономика със затворен цикъл	28
Използване на възобновяеми източници на енергия и развитие на системите за втечнен природен газ (LNG)	28
Позиции на профсъюзите	29
ШВЕЦИЯ: ПРОВИНЦИЯ НОРБОТТЕН	30
Източник: Шведската енергийна агенция	31
Политики за ниски въглеродни емисии	31
Шведската политика за климата	32
Разработване на технологии с ниски въглеродни емисии в транспортния сектор	32
Разработване на технологии с ниски въглеродни емисии в металургията	33
Позиции на профсъюзите	33
БЪЛГАРИЯ: РЕГИОН СТАРА ЗАГОРА	34
Икономика и промишленост на Регион Стара Загора	35
Политики за ниски въглеродни емисии	35
Национален план за действие за промените в климата	36
Регионален план за развитие на югоизточния регион	36
Регионални политики за Стара Загора	36
Позиция на профсъюзите	36
ПОЛША: СИЛЕЗИЯ	38
Икономика и промишленост на Силезия	39
Политики за ниски въглеродни емисии	39
Полша и енергиен пакет за климата 2030 година	39
Политика за околната среда и Полша 2014-2020 година	40
Нарастващ опит в екологичните проекти	40
Инициативи за ниски въглеродни емисии в Силезия	40
Позиция на профсъюзите	41
КЛЮЧОВИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ ПО ПРОЕКТА	43
1. Подпомагане на стратегиите за ниски въглеродни емисии в промишлеността на регионално ниво	44
2. Ускоряване на приложението на коренно различни технологии	44
3. Управленческите структури на под-национално ниво трябва да осигурят участието на профсъюзите	45
4. Специализираната работна сила е актив при прехода на регионите към икономика с ниски въглеродни емисии	45
5. Необходимост от засилване на помощта по места във връзка с премахването на въглеродните емисии	46

УВОД

Контекст

Наскоро приетото Парижко споразумение за климатичните промени би следвало да ускори декарбонизацията на световната икономика, тъй като за първи път всички страни се ангажираха да станат въглеродно неутрални до края на настоящия век. Хоризонтът за Европа е ясен. Той трябва да се доближи до въглеродния неутралитет до 2050 година. И докато тези амбициозни цели биват определени, конкретната стратегия за реалното създаване на ниско въглеродна индустрия в Европа предстои все още до голяма степен да бъде разработена. Това е особено в сила за регионите, които силно разчитат на въглеродно интензивните индустрии и които често остават важни доставчици на трудова заетост. Остават множество несигурни моменти по отношение на това как да се премине от необходимостта за намаляване на емисиите към ефективна дългосрочна стратегия за изграждането на ниско въглеродна промишленост в европейските региони. Целта на този проект е да изучи заедно с професионалните организации какво конкретно е необходимо, на под-национално ниво, така че да се запазят производствените дейности – и съответните работни места – като в същото време драстично да бъдат намалени емисиите.

Методология

Проектът се базира на два етапа. Първият етап бе въпросник за климатичните политики, разпространен свързаните с ETUC (Европейска конфедерация на профсъюзите) организации, така че да се придобие представа относно дебата за стратегиите на ниско въглеродната индустрия, на под-национално ниво, в рамките на профсъюзното движение, а също и да се определят възможно най-добрите практики и опит, за да бъдат споделени. Вторият етап включваше поредица от проучването на седем регионални казуса: Вторият етап включваше поредица от проучването на седем регионални казуса: Йоркшир и река Хъмбър във Великобритания, Северен Рейн-Вестфалия в Германия, провинция Астурия в Испания, зоната на Антверпен в Белгия, Норботтен в Швеция, Стара Загора в България и Силезия в Полша. Тези региони имат множество прилики по отношение на индустриалното си наследство и сегашното производство на енергия и производствените индустрии. Те поотделно имат своите собствени характеристики поради националната политика и история или география. Но за всички тези региони декарбонизацията в мащаба, който е предписан от европейската политическа рамка, това е огромен проблем, който ще има повсеместно негативно въздействие върху промишлеността и нейната работна сила. Затова, в очакване на бъдещите

промени, анализът на регионалните проблеми и възможности ще бъде от съществено значение за профсъюзното движение. За всеки регион е изготвен исторически документ от Syndex и е обсъден с местните заинтересувани страни по време на семинар, организиран на място. Резюме на проучванията на регионалните казуси в резултат от този процес е представено в настоящия протокол, а пълната версия на проучването на тези казуси ще намерите на интернет страницата на ETUC.

Ключови съобщения

Въпреки че целта на проекта е да не дава предписания по отношение на това как трябва да изглеждат регионалните стратегии, следните точки са определени за ключови в изграждането на стратегията на ниско въглеродната икономика, които ще бъдат подходящи за искането на профсъюзите за “Справедлив преход”:

- Необходимост от планиране на политиката на регионално ниво
- Управленческите структури трябва за осигурят участието на работниците
- ЕС трябва да ускори използването на коренно различни, ниско въглеродни технологии
- Опитната работна ръка е актив в прехода на регионите към ниско въглеродна икономика
- Местната подкрепа за декарбонизацията трябва да се засили чрез смекчаване на нейното социално въздействие и чрез максимално възползване от нейните предимства

Резюме с отговорите от въпросника

Като част от проекта европейските профсъюзни организации бяха попитани за съществуването, в съответните им страни или региони, откъдето произхождат, на ниско въглеродни промишлени стратегии и съответната им ефективност, както и за участието на профсъюзните организации в разработването на тези стратегии¹. От всичките 31 отговори бяха получени от 17 държави (17 на национално ниво, 14 на регионално ниво).

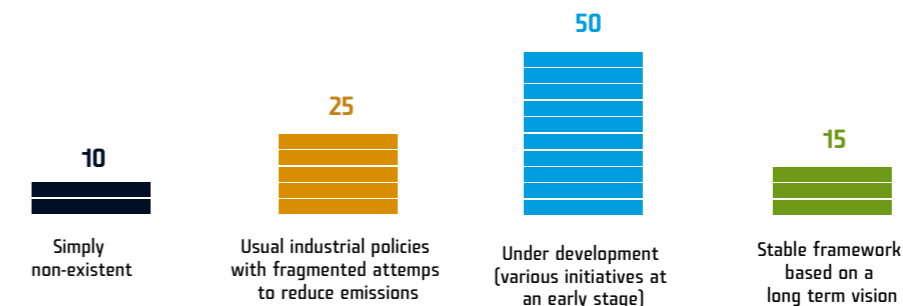
¹ За Въпросниците, разпространени за преглед, можете да направите справка на интернет страницата на ETUC

Оценка на политиките за ниско въглеродни индустрии

Профсъюзните организации изглеждат особено притеснени по въпросите за околната среда и съответните последици за промишлеността, а те притежават на национално и местно ниво обстоятелствени познания за националните и европейските регламенти, свързани с ниско въглеродните политики и стратегии. Този интерес произтича от основното влияние на тези политики върху трудовата заетост. По този въпрос техните позиции изглеждат объркани. От друга страна, запазването на заетостта в промишлеността, намаляла по численост в много региони, остава основен проблем. Същевременно зеленият преход също се възприема като двигател на растежа и създаването на работни места. На практика всички, отговорили на въпросника, са дали конкретни примери за случаи, където ниско въглеродните промишлени стратегии са внедрени успешно.

Като цяло профсъюзните организации имат смесена оценка за пригодността на националните разпоредби, които са приети при подготовката на ниско въглеродна промишлена стратегия. Половината от представителите мислят, че политическата рамка остава в процес на развитие (разни инициативи в ранен етап), една четвърт мислят, че това са стандартни промишлени политики с частични опити за намаляване на емисиите, докато в два от случаите (Унгария и един отговор от Италия) законовата рамка се счита за несъществуваща. В противовес на това, в скандинавските държави (Дания, Швеция, Финландия) профсъюзните организации мислят, че правилата на място осигуряват стабилна рамка и дългосрочна визия.

What would you say about the current national policy framework in your country to develop a low-carbon industrial strategy?

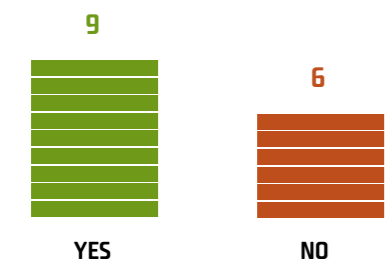
Остават налице многобройни пречки за използването на ниско въглеродна стратегия. Измежду тях най-често са липсата на политическа воля и неефективността на европейските регламенти (Белгия, Швеция, Испания, Холандия, Унгария, Гърция, Великобритания), икономическата криза и съдържаността на индустриални играчи (Франция, Португалия, Холандия, Гърция), нуждите от финансиране и технологичните пречки, но също и за

някои неефективността на пазара за разпространението на ниско въглеродните технологии и необходимостта от обвързващи регламенти (Белгия, Дания). В някои случаи профсъюзите също са притеснени за възприемането на политиките, които според тях вървят в грешната посока, като благоприятстват употребата на изкопаеми горива (Италия, Унгария).

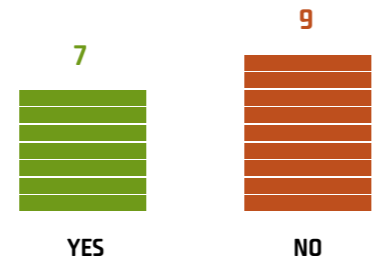
Участието на профсъюзните организации

Степента, в която профсъюзните организации взимат участие в разработването на ниско въглеродните политики, зависи от това дали управлението на EU ETS (Системата за търговия с емисии на ЕС) или въвеждането на промишлена стратегия е заложено на карта. Относно EU ETS, повечето от профсъюзните организации се опитват да оказват влияние върху решенията на собствените си правителства (60% от получените отговори). Това лобиране по принцип засяга начина, по който е структурирана системата (Франция, Холандия, Финландия), помощта, оказана на енергийно-интензивните индустрии (Германия, Полша), или цели да намали риска от въглеродни утечки. В повечето от случаите все пак не са се допитали до тях (също 60% от отговорите). В Австрия, Германия и Дания е направено допитване до синдикатите по време на законодателен процес, както и в Белгия, Франция и Испания чрез специални органи.

Has your organisation tried to influence decisions taken by the government on ETS-related decisions?

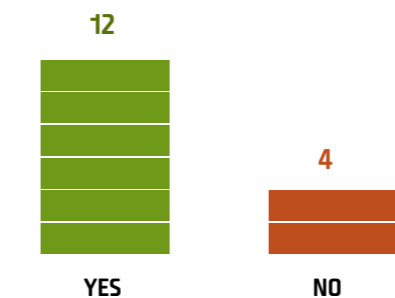
Is your organisation consulted by the national authorities (or equivalent) on the ETS-related issues they are responsible for?

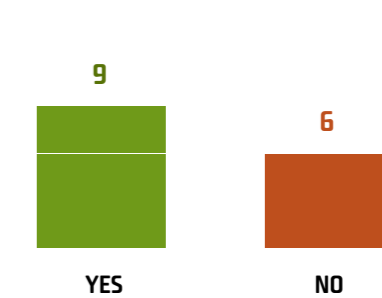
Що се отнася до националната промишлена стратегия, синдикатите посочиха, че участват в процеса на разработване в 75% от случаите. Отрицателни отговори бяха получени от Италия, Унгария, Португалия и Литва. В повечето случаи това участие става чрез тристранни органи, които могат да имат постоянен статут или да бъдат създадени специално за случая (като в Дания например). В някои страни консултативни органи са създадени, за да се отговори на специфичните въпроси: във Франция (съвет за стратегически анализ, Национален съвет за устойчиво развитие и екологичен преход, Национален съвет на промишлеността и специфични за индустрията комитети, и т.н.),

в Германия дискусиини платформи по енергетика, енергийна ефективност, влияние върху климата и т.н.) и във Великобритания (работни групи на Зеления съвет за енергийно интензивните индустрии). Отговорите на въпросника също така дадоха възможност да се идентифицират няколко примера за широко мащабни форуми, които събраха всички заинтересувани страни, включително и представители на гражданското общество. Такъв е случаят например с енергийното споразумение за устойчив растеж, подписано в Холандия, което събра на едно място 47 организации, включително и представители на бизнеса, синдикатите, регионалните и местните администрации, неправителствени организации и финансовия сектор. Подобни примери съществуват в Германия (енергийна революция) и Франция (енергиен преход) или в Дания (Национална стратегия за обновяване на сградите).

In your country, is there a national or regional forum or national council involving unions, business and government to develop a low-carbon industrial strategy?

In your country, is there a national or regional forum or national council involving unions, business and government to develop a low-carbon industrial strategy?

В повечето случаи профсъюзните организации също са включени в разработването на ниско въглеродните стратегии на регионално ниво. Това участие се осъществява посредством регионалните мрежи (Холандия, Полша), както и чрез постоянни органи. Те могат да бъдат формирани на националните тристранни консултативни органи (Холандия) или на регионалните консултативни органи, посветени на конкретни тематични области, като трудова заетост, развитие на промишлеността, управление на европейските фондове, (ESF - Европейските Структурни Фондове, ERDF - Европейски Фонд за Регионално Развитие) или устойчиво развитие (Испания например). Консултации също се осъществяват на фирмено ниво в повечето от проучваните региони.

Кои технологии ще бъдат използвани?

Когато ги питат за продуктите и технологиите, които ще станат двигател на прехода към ниско въглеродните индустрии, представителите на синдикатите подложиха на съмнение предпочитаните технологии, свързани с възобновяемите енергии и енергийната ефективност. Независимо от това техните отговори се различава много. Първо те засягаха голям брой сектори (електроенергия, автомобилна, транспортна, строителна, минна, промишленост, селско стопанство, медицина и т.н.). Голямо различие имаше и по държави, с повече тежест върху националните специализации (производствен сектор и химическа индустрия в Германия, чисти въглища и автомобилостроене в Полша, морски вятърни паркове в Холандия, морски транспорт в Гърция). Това разнообразие в отговорите, точно както важността, която синдикалните организации отдават на рециклирането и затворената икономика, хвърля светлина върху това, че преходът към ниско въглеродните не може да се ограничи до определени продукти или технологии и че се засягат всички сектори на икономиката що се отнася до намаляване на въздействията върху околната среда.

Какво бихте казали за обучението?

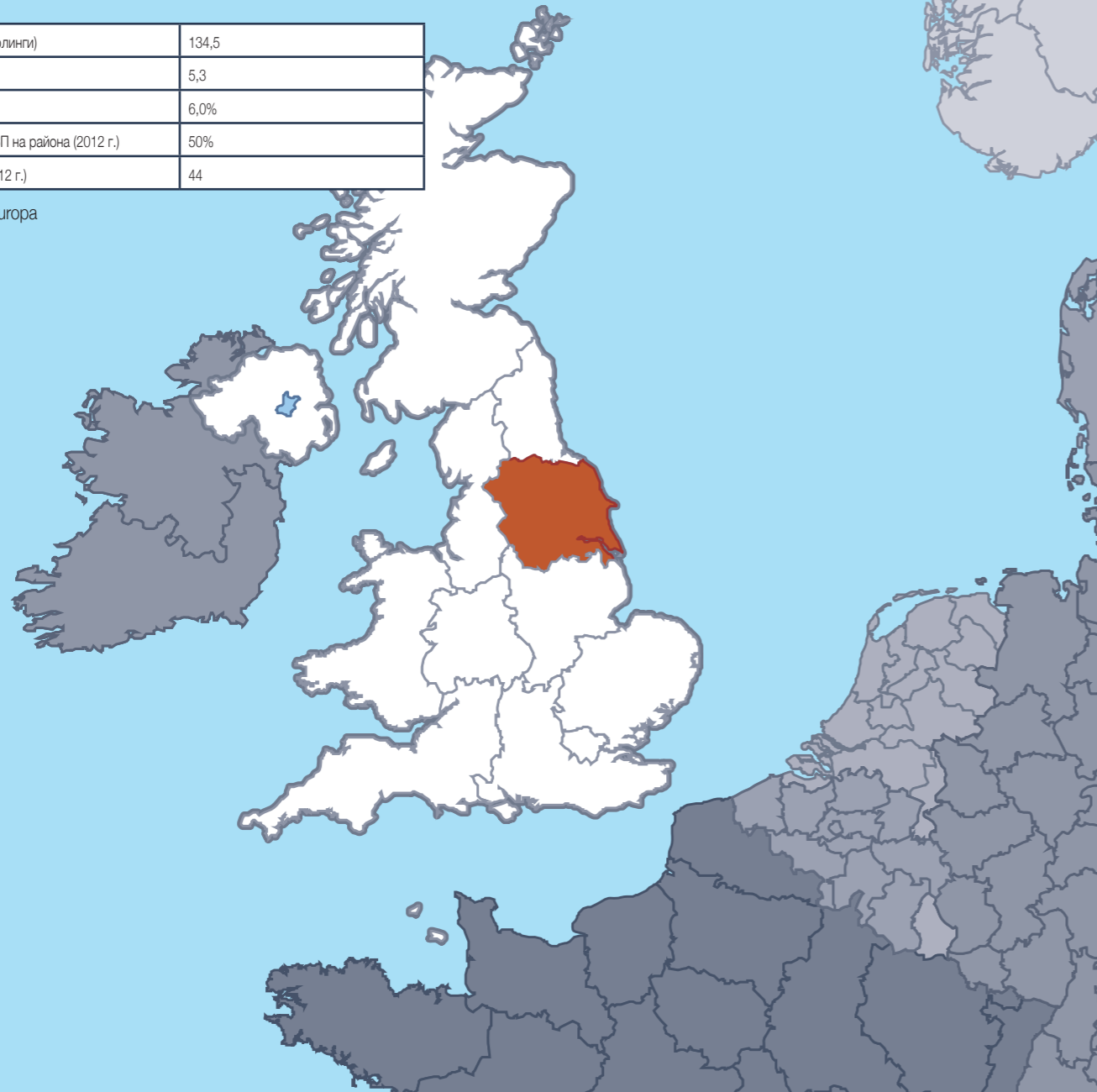
Ние получихме няколко отговора на въпроса за обучението и програмите за преквалификацията, свързани с прилагането на ниско въглеродните стратегии. Някои интересни инициативи бяха все пак упоменати. Например финансиране, осигурено от Националната академия за квалификация на работната ръка във Великобритания във връзка с обучението на 800 обучаващи се и стажанти. Във Франция правителството впусна в едно съвместно усилие за разглеждане на нарастващата необходимост от професионални умения и квалификация във връзка с прилагането на проекта Grand Paris и Регионалния очерк за климата, въздуха и енергията (SRCAE).

РЕГИОНАЛНИ КАЗУСИ

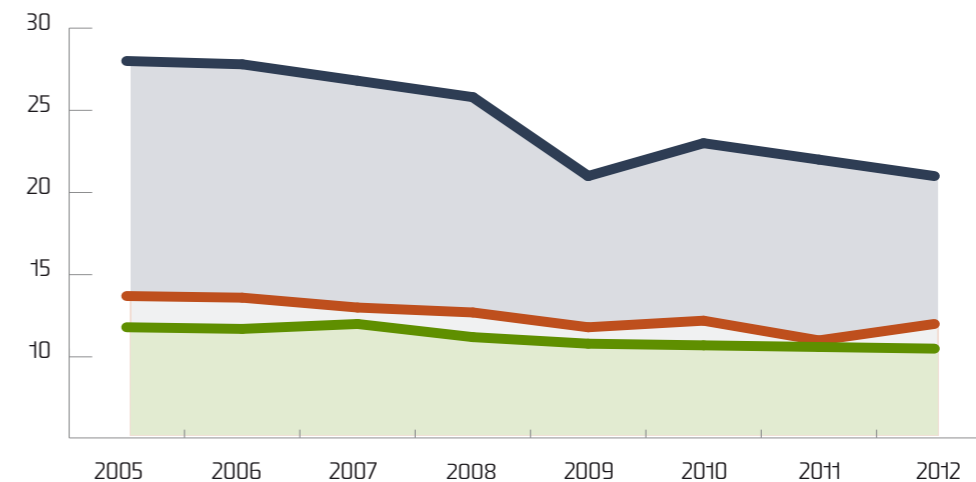
ВЕЛИКОБРИТАНИЯ: ЙОРКШИР И РЕКА ХАМБЪР

БВП (£, 2013 млрд. лири стерлинги)	134,5
Население (млн., 2014 г.)	5,3
Безработица (2015 г.)	6,0%
Дял на промишлеността в БВП на района (2012 г.)	50%
Емисии на CO ₂ (млн. тона, 2012 г.)	44

Източник: Orion, ONS, Europa

Регионален състав на емисиите от CO₂ през периода 2005-2012г (милиона тона)

Източник: Местни и регионални оценки на емисии за периода 2005-2012г., Ricardo-AEA, м.септ. 2014г.

Общо описание на региона

Районът на Йоркшир и река Хамбър е дом на пълната гама основополагащи индустрии на Обединеното кралство (големи нефтени рафинерии, химическа промишленост, производствени обекти за стомана и стъкло, цимент), като значително са представени повечето енергийно интензивни сектори (керамична, хартиена промишленост) и голям брой електроцентрали, работещи на течни нефтопродукти и въглища. Според най-новите данни това е най-енергоемкият регион на Великобритания и вторият по големина регион-консуматор на енергия, на който се падат приблизително 10% от емисиите на CO₂ във Великобритания. Производството като цяло има 15% дял от брутната добавена стойност на региона. От началото на новото хилядолетие регионът обаче преживява значителен спад на работни места в производството, които намаляват от над 380000 през 2000 година на 283000.

Регионът и преходът към ниски въглеродни емисии

В района на Йоркшир и р. Хамбър преходът към ниски въглеродни емисии се задвижва посредством прилагането на национални и местни стратегии едновременно. На национално ниво емисиите, произхождащи от енергийно интензивните сектори и електроцентралите в района на Йоркшир и р. Хамбър, представляват

предизвикателство за стратегията на Обединеното кралство за намаляване на въглеродните емисии. През пролетта на 2015г. правителството публикува редица национални ниско-въглеродни технологични карти за осем от енергийно интензивните индустрии, които определят технологичните решения, необходими за постигането на по-ниски целеви емисии. Технологичните методи, дефинирани в протокола, силно разчитат на четири разработки: успешното развитие на науката за климатичните промени, замяната на електроцентралите, работещи на каменни въглища и течни нефтопродукти с по-чисти възобновяеми енергии, нови ядрени горива, смяна на горивата (преминаване на биогаз или синтетични газове), рекуперирани на топлината и енергийно ефективни процеси. Размерът на инвестициите, които са необходими, варира от 6 до 16 млрд. лири стерлинги. Прилагането на тази стратегия вече доведе до значителни инвестиции във възобновяеми източници на горива. В Грийн Порт Хал, Siemens инвестираха 310 млн. лири стерлинги в строителството на нов производствен парк с вятърни турбини. През 2015 г. Dong Energy завърши изграждането на морски вятърен парк в Уотърмуост Раф, където 35 турбини с капацитет по 6 MW ще осигуряват достатъчно електроенергия за около 150000 домакинства. Тази стратегия за декарбонизация също стана основна движеща сила на проекта Бяла роза – улавяне и съхранение на въглеродороди, за нова до 448 MWe, демонстрационна електроцентрала на каменни въглища с комплектно екологично оборудване. Въпреки това, проектът бе спрял поради спиране на правителствените безвъзмездни помощи през м. декември 2015 г., което показва, че развитието на стратегията за улавяне и съхранение на въглеродороди е престанала да бъде приоритет.

Националните мерки могат да бъдат приложени чрез местни стратегии за декарбонизация, прилагани от местните сдружения на предприемачите.² В района на град Лийдс последният стратегически икономически план, приет през 2014 г., който има за цел създаването на 36000 работни места и увеличаване на икономическите резултати на региона, съдържа мерки, целящи по-ниско натоварване по въглерод. Крайната цел на плана е трансформиране на региона и превръщането му в устойчива икономика с нулево съдържание на въглерод чрез инвестиции в енергийни проекти с ниски въглеродни емисии, районни отоплителни системи, зелена инфраструктура и ефективност на ресурсите и енергията. В процес на разработване понастоящем се енергийни проекти на стойност £300 млн. лири стерлинги.

Възгледи на местните заинтересувани лица

Налице е значителен апетит сред местните заинтересувани лица с цел да се осигури справедлив преход към икономика с ниски въглеродни емисии, запазване и създаване на висококачествена устойчива трудова заетост, както и постигането на увеличена производителност и добавена стойност. В този аспект използването на промишлените пътни карти за промишлеността към 2050 година се счита за ключов определящ фактор на устойчивото бъдеще на промишлеността.

² Местните сдружения на предприемачите са доброволни сдружения между местните власти и бизнеса, създадени през 2011 г. и мащи за цел определянето на местните икономически приоритети.

Между участниците в нашия проект съществува консенсус, че не е възможно да се разглеждат поотделно и несвързано една с друга политиките за енергетиката, околната среда и промишлеността. Налице също е и широко разпространената загриженост, че политиките на Обединеното кралство за енергетиката и околната среда имат сериозно и пагубно въздействие върху разходите за енергия, конкурентността, както и възможността и желанието на енергоемките индустрии да правят дългосрочни инвестиции във Великобритания. Проблемът кой ще поеме разходите за индустриална декарбонизация все още предстои да бъде решен. Това е вярно с особена сила за индустриите, които оперират на световните конкурентни пазари, където отсъствието на подходящи политики носи риск от предизвикването на “въглеродни утечки”.

За района на Йоркшир и р. Хамбър се виждат съществени стратегически предимства по отношение на достъпа до енергийни ресурси, инфраструктура и мащабите и силата на основните индустрии. Като се вземат мерки тези индустрии да се развиват и инвестират в най-новите технически постижения и енергийно ефективни процеси и технологии, възниква необходимостта от ясно дефиниране в дългосрочен план на стратегии в промишлеността за ниски въглеродни емисии и лидерски позиции в тяхното практическо въвеждане (независимо дали на регионално или национално ниво). Политиките трябва да осигуряват декарбонизация и обезпеченост на енергиите, без да се подкопава конкурентността на индустрията на Великобритания. За целта инвестициите в съответните умения и обучение са необходимост, както и лесния достъп до значително финансиране на инвестициите, тъй като капиталните разходи за инвестициите в решения за ниски емисии на въглерод могат да бъдат много високи.

При много от основните индустрии, най-вече стоманената, химическата и циментовата, представянето на пътните карти за енергийна ефективност в промишлеността до 2050 г. от правителството зависи от достъпа до инфраструктурата за улавяне и съхранение на въглеродородите -CCS. Прекратяването на проекта Бяла Роза – CCS проект имаше негативен отзвук. Конгресът на профсъюзите например принуди правителството да подкрепи проекта, като привеждаше доводи, че хиляди нови работни места биха могли да се създадат чрез мрежата за CCS, плюс още 25000 работни места в енергийно интензивните индустрии, които ще бъдат защитени чрез инвестициите в новите технологии.

И накрая, от съществено значение е да се даде ход на консултациите и ангажираността между работещите хора, профсъюзите и работодателите, за да се осигури справедлив преход, който създава ценни работни места и увеличава производителността. Местните сдружения на предприемачите се счита, че могат да предложат полезна платформа и да имат възможността да осигурят подходящата регионална структура на управление. Въпреки това, налице е необходимост от заинтересувани лица, включително и профсъюзите, бизнеса и др., които да предприемат проактивен подход към прилагането на тези структури на управление. За целта голям брой заинтересувани лица препоръчват създаването на регионален форум, който да работи с местните сдружения на предприемачите, както и работни групи за ниски въглеродни емисии, съсредоточаващи се върху взаимно изгодни проекти.

Изследването на казуса в пълен вид ще намерите на интернет страницата на ЕКП.

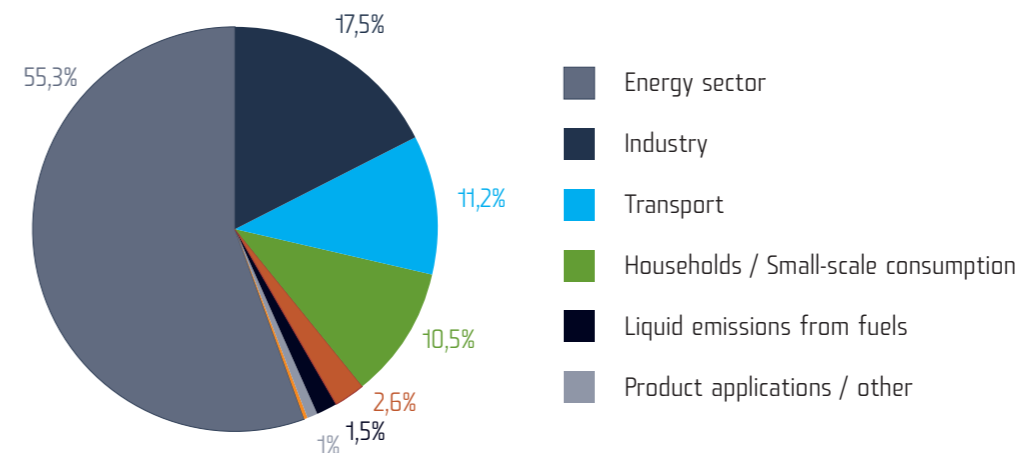
ГЕРМАНИЯ: СЕВЕРЕН РЕЙН-ВЕСТФАЛИЯ (СРВ)

БВП (млрд. евро, 2015 г.)	645,6
Население (млн., 2015 г.)	17,6
Безработица (2015 г.)	8,2%
Дял на промишлеността в БВП на района (2015 г.)	57%
Емисии на CO ₂ (млн. тона, 2013 г.)	308

Икономика и промишленост на СРВ

Центърът на високо енергийно интензивната промишленост на Германия, Северен Рейн-Вестфалия, бе първата провинция от страната, която прие собствено законодателство за защита от климатичните промени. В същото време индустриите в провинцията оказват подкрепа за намаляване на емисиите посредством разработки на технологии, ниско въглеродни продукти и повишена ефективност на материалите.

Разпределение на общите емисии за Северен Рейн-Вестфалия през 2012 г.

Източник: LANUV Fachbericht 2012, наша презентация

В исторически план "земята на въглищата и стоманата", провинцията, е силно засегната от индустриалните промени. И въпреки че делът на промишления сектор в БВП на Северен Рейн-Вестфалия е орязан наполовина след 1970 г., той остава висок в сравнение с цифрата за Германия или индустрията на ЕС като цяло. Най-важните индустрии на провинцията включват химическа промишленост, машиностроене, металообработване, електроника, автомобилна индустрия и енергиен сектор.

Северен Рейн - Вестфалия има ключова роля за въглеродния отпечатък на Германия и въвеждането на политики за преход в енергетиката. Емисиите на парникови газове в провинцията представляват една трета от общите емисии на страната. Провинцията консумира 40% от енергията в национален мащаб и нейният капацитет за електропроизводство е най-високият в Германия. Освен това, 90% от работещите мини за добив на каменни въглища са разположени в провинцията, при което електропроизводството на базата на изкопаеми горива е 80% целия добив на електроенергия.

В резултат на това енергийният сектор е най- големият източник на емисии от парникови газове в Северен Рейн - Вестфалия, на който се дължат 55% от общото количество емисии, с преднина пред индустриалния сектор (17,5%).

Проактивна политика за климата, основана на държавен план за защита на климата и развитие на ефективността на ресурсите

Законът за защита на климата, приет на 23-ти януари 2013 година от парламента на провинцията, определя 25%-но намаляване на емисиите от парникови газове до 2020 г. и с 80% до 2050 г. чрез Плана за защита на климата, предвиден за изпълнение в края на 2015 – началото на 2016. Целта на плана е дефинирането на водещите принципи, според които целта за намаляване на емисиите може да бъде постигната, без създаване на социална несправедливост и чрез подобряване на енергийната безопасност, създаване на благоприятни възможности и ограничаване на социалните и икономическите рискове при прехода към ниско въглероден модел на промишлеността. Резултатът на дългия процес на диалога, който включваше важния принос от страна на социалните партньори (участието на германските синдикати - DGB в работните групи и дискуссионните групи), като принципите включват конкретно необходимостта от засилване на професионалната квалификация и създаване на подходящи програми за обучение.

В същото време индустрията на провинцията подкрепя намаляването на емисиите посредством разработване на ниско въглеродни продукти и технологии, а именно:

- Значителни инвестиции в научноизследователски разработки и иновационни технологии за сектори като машиностроенето, производството и обработката на базови метали и химическата индустрия. И по-точно, въведена е една диалогова платформа (за организациите в провинцията, населението, социалните партньори и неправителствените организации), която събира в едно множеството промишлени сфери (химия, стомана, алуминий, стъкло, цимент и хартиена пулпа).
- Развитието на индустриите, които осигуряват оборудване и компоненти за вятърна енергетика (50000 работни места в индустрията към края на 2013 година), съвременни топлоизолационни материали за сградите, енергоспестяващо електрическо и електронно оборудване.

Значителни усилия са положени също и с цел увеличаване на ефективността на материалите. Залозите са високи: разходите за материали представляват 44% от структурата на разходите на промишленото производство. И въпреки високо енергоемкото естество на индустриалния и енергийния сектори, Северен Рейн - Вестфалия постигна успех в повишаването на продуктивността на ресурсите с 28% в периода от 1994 до 2010 година. Този резултат не е по-нисък от постигнатото национално ниво (+47%), докато федералното правителство заложи целта за удвояване през въпросния период.

Позиции на профсъюзите

Профсъюзните организации участваха в подготовката на плана на провинцията за климата: IG Metall, IG BCE, Ver.di, IG BAU и DGB СЕВЕРЕН РЕЙН - ВЕСТФАЛИЯ участваха във всичките 6 работни групи, като DGB СЕВЕРЕН РЕЙН - ВЕСТФАЛИЯ бяха представени също и в централната координационна платформа. В края на краищата, профсъюзите считат за положителен факта, че те са били в състояние да повлияят на процеса на взимане на решения и отбелязват с удовлетворение сходните становища, до които се е достигнало в резултат на цяла процес на консултациите. От друга страна, те остават скептични относно очакваните положителни резултати от плана за енергийно интензивните индустрии и изказват съжаление, че приносът на тези индустрии за намаляването на емисиите чрез продажбата на екологично безопасно продукти не е взета под внимание в достатъчна степен.

След консултациите профсъюзните организации, под координацията на DGB профсъюзите на - СЕВЕРЕН РЕЙН - ВЕСТФАЛИЯ възприеха общата позиция, при което декларираха, че намират целите на плана за приемливи и пригодни за икономическата структура на провинцията. Те също заявиха отново своята ангажираност към съчетаването на климатичната защита с приемливата работа, както и необходимостта от опазване на промишлените и свързаните с енергетиката дейности в рамките на един социално устойчив и създаващ нови работни места преход.

За профсъюзите успехът на прехода към ниски въглеродни емисии зависи първо и най-вече от засилване на способността на фирмите да обновяват и инвестират в устойчиви продукти и технологични процеси. Въвеждането на мерки за защита на климата има смисъл, само ако мерките са съвместими с дейностите на целевите фирми. Само по себе си, подобряването изглежда като ефективно дългосрочно решение. Това позволява намаляването на разходите, но не тези за персонала и често се придружава от други подобрения, поради своето междусекторно естество. То позволява също и участие от страна на работниците и работническите съвети в избора на конкретните подобрения, които да бъдат възприети.

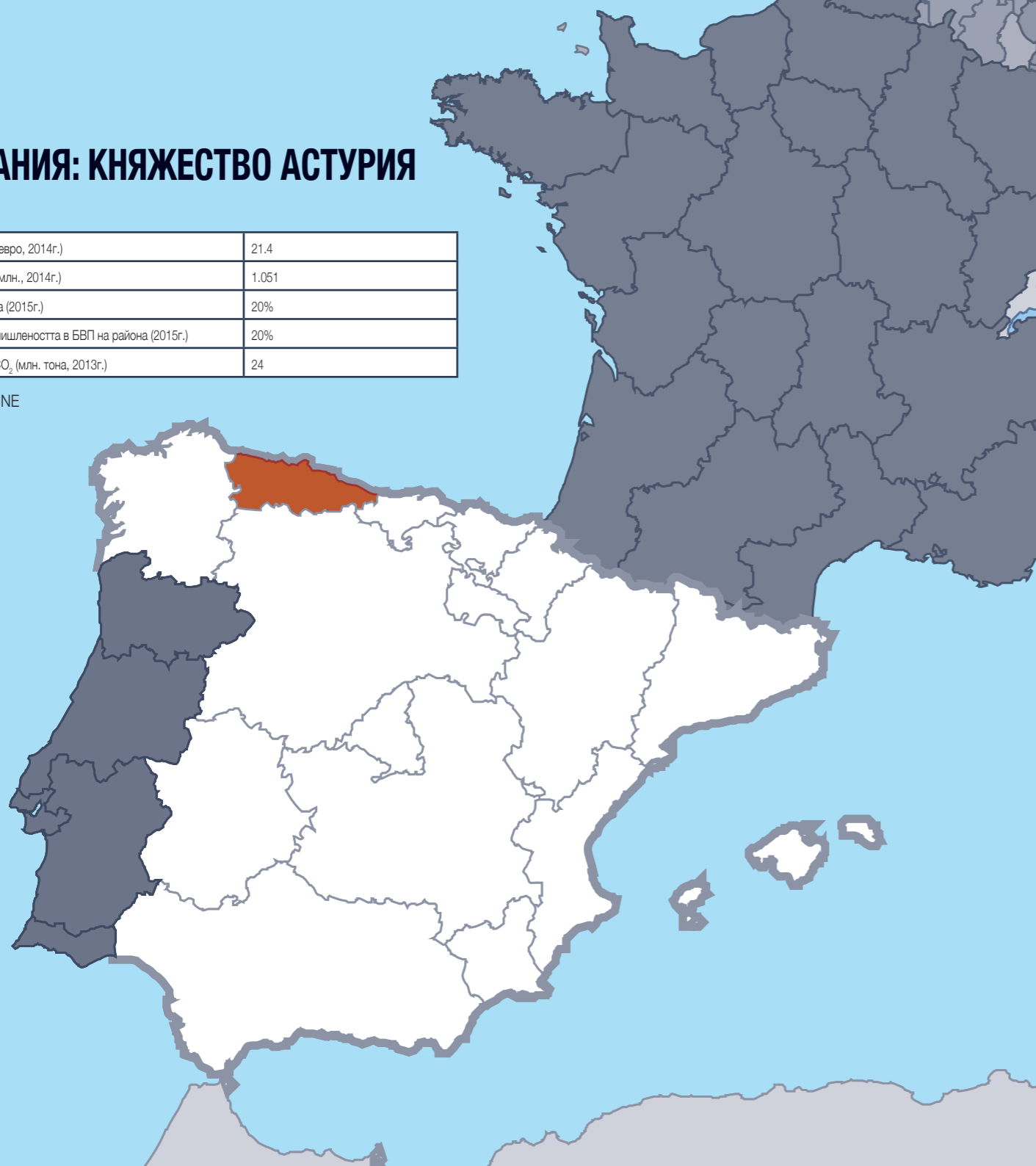
По този начин провинцията има многобройни примери за профсъюзите и работническите съвети, които участват в планове за увеличаване на енергийната ефективност и ефективността на материалите (технология, организация, обучение и повишаване на осведомеността на работниците), и конкретно в секторите за алуминий и пластмаси. И въпреки че остава много за вършене, това участие илюстрира как ролята на профсъюзите и работническите съвети постепенно се измества в посока по-малко традиционни области. Това също показва и ключовата роля, която работещите могат да имат при определяне и въвеждане на мерки, насочени към повишаване на ефективността на производствения процес (например – чрез промяна на структурата на методите на работа).

Изследването на казуса в пълен вид ще намерите на интернет страницата на ЕКП.

ИСПАНИЯ: КНЯЖЕСТВО АСТУРИЯ

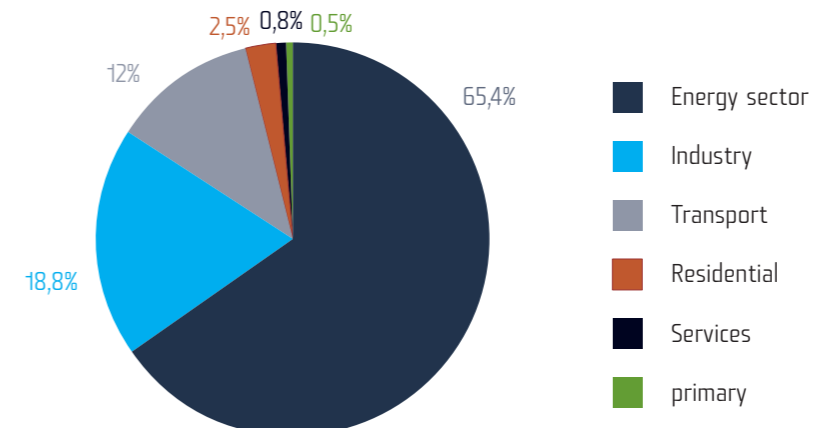
БВП (млрд. евро, 2014г.)	21.4
Население (млн., 2014г.)	1.051
Безработица (2015г.)	20%
Дял на промишлеността в БВП на района (2015г.)	20%
Емисии на CO ₂ (млн. тона, 2013г.)	24

Източник: INE

Икономически и промишлен профил на Астурия

Независимо че делът на Астурия в БВП на Испания е само 2%, този северозападен регион има силна промишлена база, предимно съсредоточена върху секторите желязо, стомана и металургия, което формира до 22% от брутната добавена стойност за региона, което представлява 15% от промишлените дейности и 7% от енергийния сектор и добивната промишленост.

Политики за ниски въглеродни емисии и инициативи

Астурия има най-голямо количество емисии на глава от населението (22,7 тона CO₂ еквивалент на човек от населението) за страната. До 2012 година регионът успява да намали емисиите с 11% спрямо изходната позиция от 1990 година. Секторите, отговорни за най-високите пропорции в емисиите от CO₂ за Астурия са енергетиката (65%), индустрията (19%) и транспорта (12%).

Национални и регионални политики

На национално ниво правителството стартира Стратегия на Испания за климатичните промени и чисти енергии, Плана с мерки за икономия на енергия и енергийна ефективност, (като са постигнати икономии от 9,2% и 12 метрични тона намаление на емисиите от CO₂ до 2010 г.), три последователни плана за възобновяеми енергии (имащи за цел делът на тези възобновяеми енергии да стане 20% от окончателната консумация на енергия до 2020 г.) и Държавната превантивна програма за отпадъците (за намаляване на отпадъците с 10% в периода 2010 – 2020 г.). Най-новият национален план за реструктуриране на минната промишленост, с огромно въздействие върху Астурия, включва 400 млн. евро за планове за повторно активиране и бизнес проекти с 8%-но намаляване на работната сила и с цел премахване на държавните субсидии до 2019 г.

На регионално ниво правителството на Астурия стартира Енергийна стратегия 2008-2012, имаща за цел запазването на каменните въглища като основен енергиен източник за региона, повишаване на енергийната ефективност, разработване на възобновяеми източници на енергия, подобряване на транспортната инфраструктура и балансиране на първичната енергийна структура. Стратегията за устойчиво развитие даде своя принос за подобряване на енергийната ефективност, за развитието на енергийните технологии и за прокламиране на целите на възобновяеми източници на енергия. Индустриалната стратегия на Астурия включва цели и мерки, договорени между работодателите и профсъюзите. Също така има и Стратегия за Интелигентна Специализация на Астурия 2014-2020 и регионална стратегия за устойчива употреба на горска биомаса 2011-2020 с цел използване на горските ресурси на региона.

Промислени инициативи

Най-важните действащи лица при ниско въглеродната стратегия в региона са:

- Публичната минна компания Nuposa, която има експериментална инсталация за улавяне на CO₂ с цел 90% -но улавяне на CO₂ от горящите въглища. Това е също част от проекта PELET IN, който има за цел производството на пелети с използване на дървесни остатъци. Nuposa стартира нови производствени линии в области като биомасата (за замяна на конвенционалните котли с котли, работещи на биомаса и промотирани за “отопляваните райони” на огромни котли на биомаса), геотермални (изпомпване на подземни води за осигуряване на въздушна климатизация), биогаз и силата на вятъра.
- Ence, номер едно производител на евкалиптова пулпа в Европа, участва в дейности по управление на горите и генериране на електроенергия от дървесна биомаса. Притежават две електроцентрали в Астурия и 220 MW обща инсталирана мощност на биомаса в Испания.
- Фирмите производители на селскостопански храни Reny Picot и CAPSA притежават свои централи с когенерация в своите производствени обекти. CAPSA прилагат ниско въглеродни стратегии, които намалиха с 1,8 кило тона емисиите на CO₂ годишно, а Reny Picot планират инвестиции за преминаване на котлите на работа с природен газ, вместо течни горива.
- EDP, португалска група, инвестира 600 млн. евро след 2009 г. в системи с комбиниран цикъл за повишаване на консумацията на газ и намаляване на въглеродните емисии.

Други забележителни инициативи в региона са експлоатацията на вятърни паркове, развитието на мини-водни централи и повторното използване на газовете от производството на стомана.

Позиции на профсъюзите

ССОО и UGT (профсъюзни организации) спомагат за политиките за ниски въглеродни емисии и аплодират някои регионални постижения, но също и са на мнение, че е налице значително ниво на несъответствие с целите на регионалните политики. Основната необходимост е една дългосрочна интегрирана индустриална и екологична стратегия, а отсъствието на стратегическо виждане за запазване на трудовата заетост след реструктурирането на индустрията е нанесло удар на региона. Предложения и проекти от всякакъв вид са били подкрепени, без да се осигури съгласуваност между разнообразните публични и частни инициативи. Тази липса на виждане е отчасти продукт на многократните промени в правителството на национално и регионално ниво, които засягат приемствеността по отношение на предходните политики. Профсъюзите посочват като приоритет необходимостта да се намери балансирана енергийна смес, в противовес на скорошните регулаторни промени на държавно ниво, които са действали в полза на огромните електрически компании за сметка на възобновяемите източници на горива, комбинирания цикъл и когенерацията. Профсъюзите считат също, че едно обширно и рационално реструктуриране на тарифите за електроенергия е необходимо, за да се отстранят недостатъците в националните тарифи (3,6 млрд. евро през 2014 г.).

Относно ETS (Системата за търговия с емисии) за CO₂ профсъюзите настояват за реформа на сегашната структура, тъй като тя на практика не помага за намаляване на емисиите и е податлива на спекулативна търговия. Някои активисти на профсъюзите са също така критични към Плановите за реструктуриране на фондовете въглищното производство и мините³, тъй като те би следвало да се разработват с по-голямо участие от страна на действащите лица и регионите, както и да се контролират по-отблизо.

Профсъюзите бяха уведомени и се проведеха консултации със същите чрез кръгла маса относно ETS, националния съвет за климата и екологичния консултативен съвет, но те изказват съжаление за прекратяването на 8 браншови кръгли маси⁴ в които са участвали профсъюзите. Профсъюзите считат, че е необходимо да се създаде ясна интегрирана стратегия, която да включва концепцията за “справедлив преход” в основата си и да предложи нов модел: универсални и свързани цели за климата; задълбочени и с реални мерки (регулаторни, бюджетни и обвързани с данъците); планирани, дългосрочни, стабилни и предвидими; засягащи всички нива на управление и браншове и области; включващи участие и диалог; без натиск от олигополите и едрия бизнес; както и гарантиране на защита и качествени работни места за работещите.

Изследването на казуса в пълен вид ще намерите на интернет страницата на ЕКП.

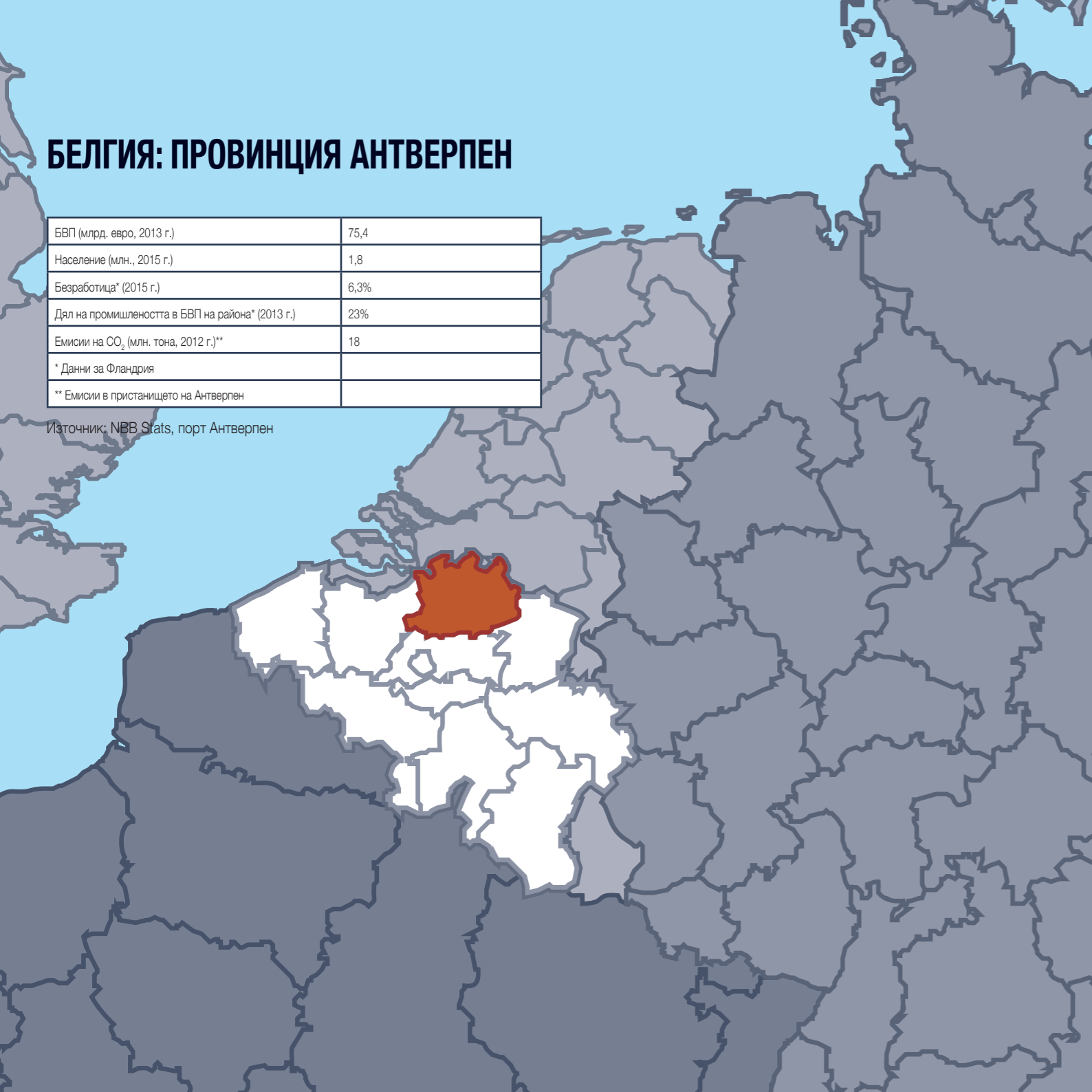
³ Плановите на провинцията имат за цел регулиране на каменовъглената промишленост до 2018 г., според изискванията на Европейското законодателство. Те включват мерки за прокламиране на конкурентност за възможно най-голям брой мини, мерки за планирано закриване на неконкурентноспособните обекти, както и мерки за реактивиране на минните региони.

⁴ 8 браншови кръгли маси: Стомана и кокс; Цимент и варовик; Керамика; Хартиена пулпа и опаковки; Стъкло; Нефтопреработка; Електроенергия и Разни сектори.

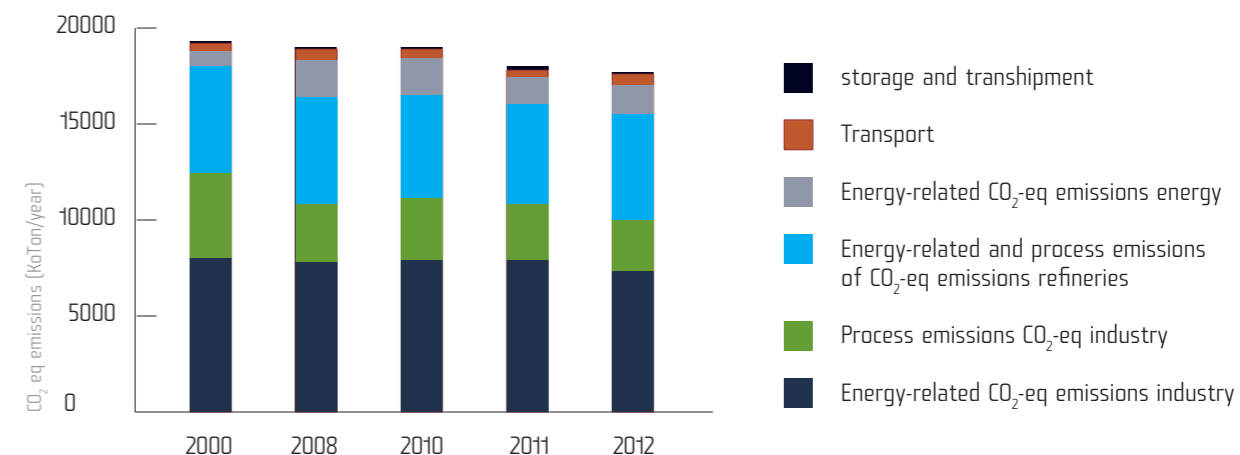
БЕЛГИЯ: ПРОВИНЦИЯ АНТВЕРПЕН

БВП (млрд. евро, 2013 г.)	75,4
Население (млн., 2015 г.)	1,8
Безработица* (2015 г.)	6,3%
Дял на промишлеността в БВП на района* (2013 г.)	23%
Емисии на CO ₂ (млн. тона, 2012 г.)**	18
* Данни за Фландрия	
** Емисии в пристанището на Антверпен	

Източник: NBB Stats, порт Антверпен

Икономика и промишленост на провинция Антверпен

Източник: Порт Антверпен

Провинция Антверпен е един от основните икономически центрове на Белгия. Неговият БВП на глава от населението е вторият по големина в страната (€ 41900). Тази ситуация отчасти се дължи на търговията с диаманти, но също и на силното присъствие на секторите химия/фармацевтика/пластмаси. Други важни индустрии са металургията, преработката на храни и автомобилния сектор. Разположено на устието на р. Шелдт, пристанището на Антверпен е второто по големина Европейско пристанище след Ротердам, а също и седалище на втория по големина клъстер на нефтохимията в света.

Политики за ниски въглеродни емисии

През 2011 година емисиите на CO₂ във Фландрия представляваха 61% от количеството емисии на страната. Емисиите от индустриите, разположени в зоната на пристанището, представляват 25% от емисиите на провинцията, така че там са засегнати големи залози, особено за енергийния сектор, фирмите, участващи в Европейската система за търговия с емисии и транспортната промишленост.

Във Фландрия подобряването на ефективността е най-обичайният начин за прилагане на мерките за намаляването на емисиите. В пристанището на Антверпен химическите фирми имат за цел да развият практиките на икономиката със затворен цикъл и да използват възобновяеми източници на енергия.

Мерки за подобряване на енергийната ефективност

През 2015 г. Фландрия даде възможност на индустрията да участва в доброволни споразумения във връзка с енергийната политика. Тези споразумения, надхвърлящи законовите задължения, осигуряват един 3-годишен енергиен план, който съдържа мерки със значителна възвращаемост на инвестициите, както и прилагането на системи за управление на енергията. В замяна участниците получават данъчни облекчения за енергията и се считат за подходящи да получат различни субсидии. Тези споразумения замениха ангажименти с енергийните репери, които направиха възможно увеличаването на енергийната ефективност с 0,84% на година в периода от 2002 до 2014 г. и намаляването на емисиите на CO₂ с 4,36 метрични тона.

Икономика със затворен цикъл

Изправени пред икономическата криза и развитието на Европейското екологично законодателство, химическите компании от Фландрия постепенно изместиха стратегията си в посока еко-разчети, включващи използването на възобновяеми материали в производството, от една страна, и работа върху подобряване на ефективността на материалите, от друга. Най-новите разработки в порта и индустриалния клъстер на Антверпен предлагат някои примери, като:

- Създаването на Blue Gate Antwerp, индустриален еко-парк, предназначен за зелена промишлена зона с отрицателни въглеродни емисии, които насърчава ефективността на материалите, рециклирането и свеждането до минимум на промишлените отпадни продукти (затворен цикъл).
- Изследвания върху улавянето, употребата и съхранението на CO₂ и метан (CH₄). През 2014г. пристанищните власти предприеха проучване за целесъобразност с цел да определят потенциални доставчици, изграждане на инсталация за пречистване на CO₂, определяне на възможни варианти за съхранение в Северно море и търсене на промишлени приложения за рекуперираните газове.
- Проектът ECLUSE, който има за цел да осигури топлина за 6 фирми от химическия клъстер чрез инсталация за превръщане на отпадъците в топлина. Проектът трябва да направи възможно използването на 80-90% от произведената енергия, да намали емисиите на CO₂ почти със 100000 тона и да генерира близо 5% от зелената енергия, произведена във Фландрия.

Използване на възобновяеми източници на енергия и развитие на системите за втечен природен газ (LNG)

Няколко проекта, започнати в порта на Антверпен, се фокусират върху разработването на възобновяеми енергийни източници. Като пример те свързват изграждането на нов вятърен парк и пропагандирането на устойчиви методи за транспорт. При това, властите са изградили станция за презареждане с LNG за баржи, с цел да се намали употребата на мазут и дизелово гориво.

Позиции на профсъюзите

Това, което бъдещо пази за трудовата заетост във Фландрия, е централното внимание върху исканията на профсъюзите. И въпреки че промишленото производство нараства със стабилни темпове, броят на работните места в тази област намалява. Профсъюзните организации се жалват от липсата на стратегическо виждане и твърде плахото съдействие от страна на властта във връзка с иновативните инициативи. От своя страна, те залагат на устойчиви иновации и виждат промишлеността като движеща сила на фона на прехода към ниско въглеродна икономика. За тях декарбонизацията на производството трябва да бъде първичната цел и преходът следва да се осланя на екологично устойчиво производство, рекуперариране и рециклиране, икономика в затворен цикъл, възобновяеми енергии и устойчив транспорт.

Профсъюзите още повече биха искали да видят обществен дебат във Фландрия върху Европейската схема за търговия с емисии (EU ETS), която според тях е била пренасочена към чисто спекулативни цели. Относно данъчните облекчения за химическата индустрия процесът на безвъзмездните помощи следва да бъде по-стриктен и облагодетелстваните индустрии следва наистина да бъдат изложени на международната конкуренция. Секторът трябва да бъде участник в декарбонизацията на европейско ниво. В допълнение, трябва да се формулират конкретни ангажименти от страна на фирмите в полза на енергийната ефективност и работниците трябва да участват във взимането на стратегическите решения.

Все пак, консултациите с работниците по тези въпроси явно намаляват. На национално ниво Социално-икономическият съвет на Фландрия (SERV) се консултира по екологичните и индустриални въпроси. Обаче Съветът на Фландрия за наука и иновации, с който са свързани профсъюзите, бе разформирован и е заменен от Фламандския индустриален съвет на предприятията и иновациите (VARIO), състоящ се само от промишлени фирми. Въпреки това, профсъюзите биха искали да бъдат социални партньори що се отнася до промяната в промишлеността. Като такива ефективното им участие разчита на нарастването на техните знания за комплексните технически теми, което от своя страна изисква работодателите и обществените органи да направят съществени инвестиции за тяхното обучение.

Изследването на казуса в пълен вид ще намерите на интернет страницата на ЕКП.

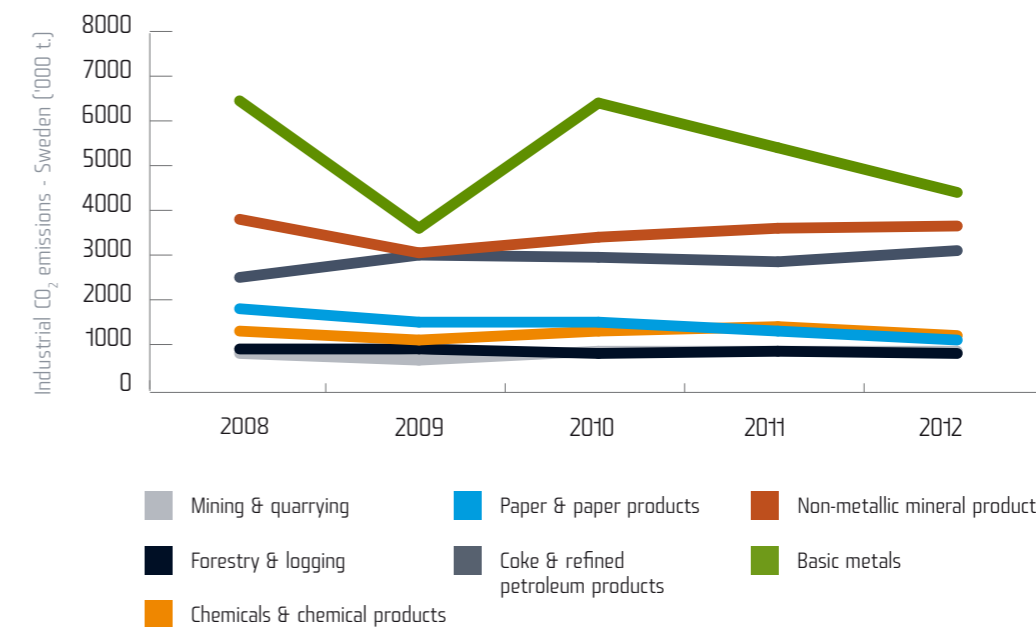
ШВЕЦИЯ: ПРОВИНЦИЯ НОРБОТТЕН

БВП (млрд. евро, 2013 г.)	10,7
Население (2013 г.)	249 000
Безработица (2015 г.)	3,0%
Дял на промишлеността в БВП на района (2013 г.)	37%
Емисии на CO ₂ (млн. тона)	nd.

Източник: Regional Fakta, Провинция Норботтен

Източник: Шведската енергийна агенция

Източник: Swedish Energy Agency

Норботтен, разположен в северна Швеция, е най-голямата провинция в страната, заемаща една четвърт от общата територия. Характеризиращ се с особено малка гъстота на населението, районът е облагодетелстван от изобилни природни ресурси (желязна руда, дървесина, вода), на които се базира развитието на промишлеността. Измежду най-важните работодатели са минните компании Boliden Mineral и LKAB, както и стоманопроизводителят SSAB. Междувременно дървопреработвателната промишленост има близо 4000 служители в горското стопанство, производството на дървесна пулпа, хартиената индустрия, производството на опаковки и в строителството. Силно експортно ориентиран, Норботтен също се характеризира с голям брой научно-изследователски центрове.

Политики за ниски въглеродни емисии

Норботтен има едни от най-високите емисии за страната, въпреки че 91% от електроенергията се генерира от водни централи. Предимно промишлеността е отговорна за 75% от крайната консумация на енергия, голяма част от която се свързва с употребата на редуциращи агенти в металургията. В региона проектите за ниско въглеродни технологии

са директно свързани с новата политика на Швеция за климата, засягаща предимно производството на метали и транспортния сектор.

Шведската политика за климата

Втората по мащаб икономика в ОИР по отношение на наситеност с въглерод, Швеция, досега до голяма степен е надхвърлила своите цели, произтичащи от плановете с мерки за климата. Ниският интензитет на CO₂ емисиите е резултат от структурните фактори (изобилието на възобновяеми енергии, малък дял на изкопаемите горива в промишлената консумация), но също и внедряването на интегрирана политика за намаляването на емисиите, която се базира на данъчното облагане на въглеродните и замърсяващи емисии. До 2045 г. държавата планира да стане въглеродно неутрална. За целта се изисква намаляване с 85% на емисиите на CO₂ и нулеви емисии в транспортния сектор до 2030 година.

Разработване на технологии с ниски въглеродни емисии в транспортния сектор

Научно-изследователските инициативи в транспортния сектор по същество засягат разработването на биогорива, произведени от биомаса:

- Най-значимият проект е трудът на Шведския център за газификация, който се управлява от Технологичния Университет Лулеа. Чрез използване на термохимията целта е да се произведе синтетичен газ от дървесина или черна луга (остатък от дървопреработвателната и хартиената индустрия), който след охлаждане и обработка може да се превърне в биогорива за генериране на електроенергия и топлина, както и във възобновяеми химически продукти. Изследванията, проведени от Лулеа, са фокусирани върху производството на второ поколение биогорива и се провеждат в пилотна инсталация, захранвана с черна луга от фабриката за производство на хартия SmurfitKappa.
- През 2010 г. проектът Sunpine даде възможност на консорциум, съставен от нефтопреработвателя Preem и дърводобивните компании, за изграждането на инсталация за производството на биодизел с използване на талово масло, също страничен продукт от производството на хартия. С производствен капацитет от 100000 м³, инсталацията изискваше инвестиция от 23 млн. евро.
- При едромащабното производство на биогорива, изискващо предварително планиране, IIASA (Международен институт за приложни системи за анализ) и Университета в Лулеа разработиха Bewhere, технико-икономически инженерингов модел, предназначен за оптимизация на системи за производство на електроенергия на базата на възобновяеми енергийни източници. С постепенното си разпространение из цяла Европа от 2010 г. сега той включва не само биомаса, но и други сфери, като производството на електричество от слънчева, вятърна и водна енергия.

Разработване на технологии с ниски въглеродни емисии в металургията

В металургичния сектор значителни усилия се полагат вече доста години за намаляване на нивата на емисиите от CO₂. В Норботтен основните инициативи включват измежду останалите:

- В рамките на ULCOS (Производство на стомана със свръх ниски емисии на CO₂) прилагането на експерименталната доменна пещ на шведската минна компания LKAB имаше за цел провеждането на изследвания за рециклиране на отпадъчните газове. Извършената работа помогна за определянето на потенциалното намаление от 24% на емисиите от процеса и 76% при улавяне на въглеродните емисии.
- Поетапният проект, финансиран от програмата Европейски хоризонти 2020 г., е довел до изграждането на обекта Swerea MEFOS с инсталация за конверсия на газ от доменните пещи и производство на богато на водород и азот гориво.
- Използването на биомаса в процеса директно редуциране на стоманата, участието на региона в проекта BASTOR за улавяне на CO₂ и използването на остатъчната топлина, произвеждана от металургичните процеси, в отоплителната система на региона.

Позиции на профсъюзите

В Швеция профсъюзните организации участват в диалог за ниско въглеродните стратегии, както на национално ниво, така и на местно ниво, като използват своите пълномощия за договаряне при наемане на работната ръка и правото на осведоменост и консултации. Интервюирани бяха две профсъюзни организации, LO и Sveriges Ingenjörer, които са за политиките за ниски въглеродни емисии. В този контекст LO призовават за прилагането на амбициозна политика за декарбонизация, считана за двигател на развитието. Този преход трябва въпреки всичко да удовлетворява определени условия, като стимулиране на износа, възможности за промени в зависимост от усилията на другите държави за намаляване на емисиите, без да се компрометира националното производство (и конкретно – това на секторите, попадащи под разпоредбите на Системата за търговия с емисии на ЕС), фокусирайки се върху ценово ефективните мерки.

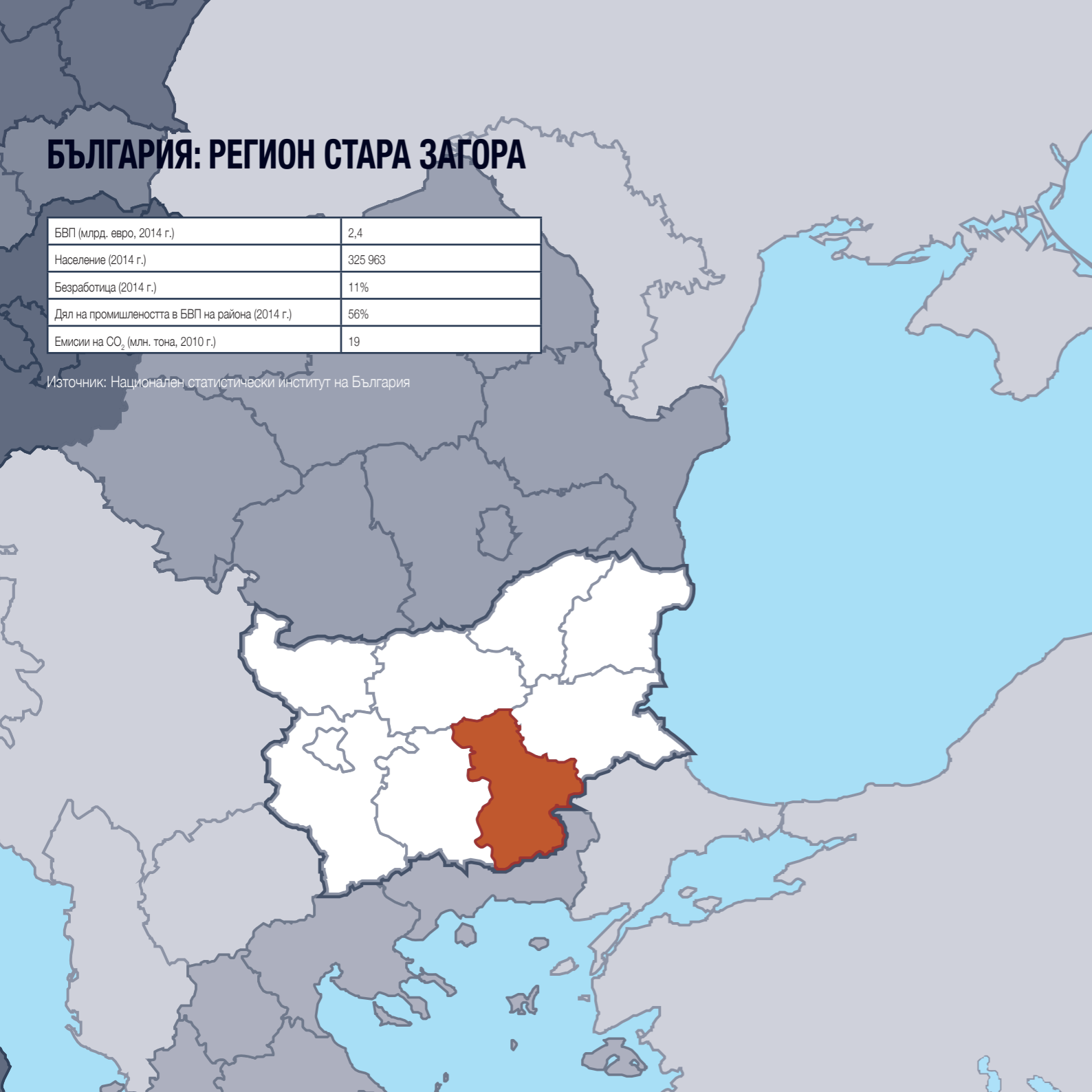
Профсъюзите, въпреки това подчертават, че такива мерки изискват реална политическа воля, както по отношение на промишлената стратегия, така и за споделените финансови усилия. Инвестициите в научно-изследователска дейност са фундаментални по значение и следва да облагодетелстват икономиката в затворен цикъл, транспортния сектор и развитието на CCS технологии (за улавяне и съхранение на въглеродороди), което е от съществено значение за постигането на 90%-но снижение на емисиите.

Изследването на казуса в пълен вид ще намерите на интернет страницата на ЕКП.

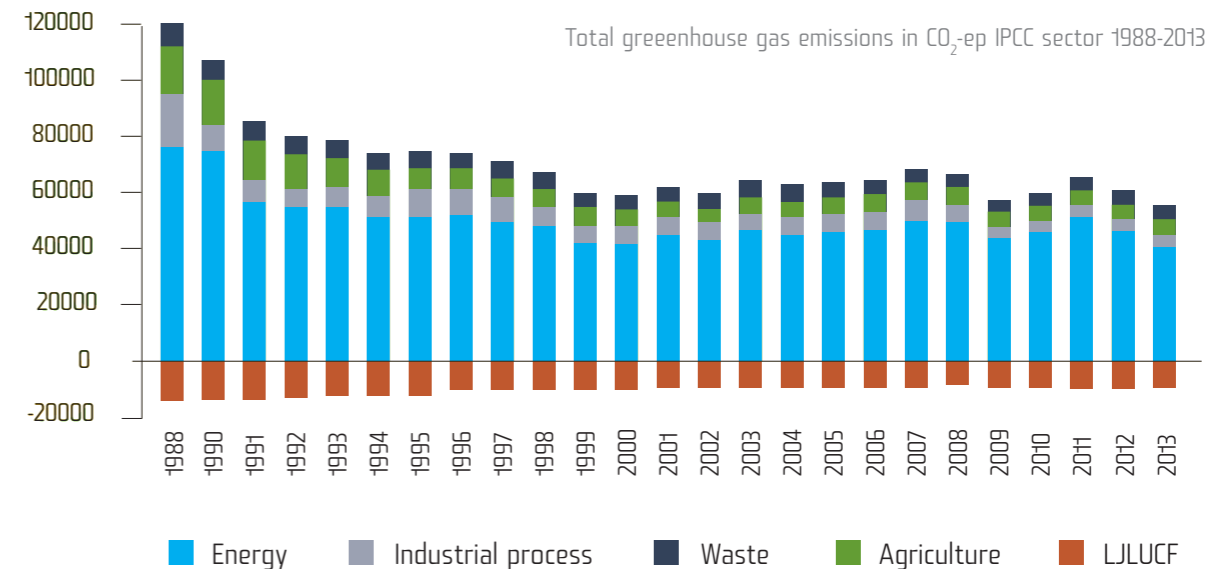
БЪЛГАРИЯ: РЕГИОН СТАРА ЗАГОРА

БВП (млрд. евро, 2014 г.)	2,4
Население (2014 г.)	325 963
Безработица (2014 г.)	11%
Дял на промишлеността в БВП на района (2014 г.)	56%
Емисии на CO ₂ (млн. тона, 2010 г.)	19

Източник: Национален статистически институт на България

Икономика и промишленост на Регион Стара Загора

Районът на Стара Загора е един от основните промишлени центрове на България, поради мощностите за производство на електроенергия на базата на въгледобивната промишленост. Басейнът на Марица Изток осигурява лигнитни въглища за промишления комплекс Марица Изток, който осигурява 30% от производството на електроенергия в България, което го прави най-големия енергиен комплекс в Югоизточна Европа.

Политики за ниски въглеродни емисии

Емисиите на парникови газове в България са намалели с приблизително 52% през 2009 г. в сравнение с нивата в базовата година 1988, поради няколко фактора, като прехода към пазарна икономика, реструктурирането на промишлеността и либерализацията на енергийните пазари.

Национален план за действие за промените в климата

Третият национален план с мерки за климатичните промени (НПДЕЕ) за периода 2013-2020 г., приет през 2012 г., очертава рамката на мерките за борба с климатичните промени и определя конкретни мерки за намаляване на емисиите от парникови газове във всички сектори. Отговорният орган за внедряването на политиките във връзка с климатичните промени в България е Министерството на околната среда и водите. Позицията на властите е стриктно в съответствие с политиката на ЕС, въпреки интензивното използване на въглища в енергетиката. Оценката от прилагането на Втория национален план с мерки срещу климатичните промени е приключила със заключението, че климатичните промени не са били сред върховите приоритети на правителството. Публичната осведоменост за проблемите, свързани с промените в климата, е била на твърде ниско ниво, а държавните органи са срещнали затруднения в изпълнението на своите задачи и отговорности в този аспект.

Регионален план за развитие на югоизточния регион

Югоизточният регион е включен в Регионален план за развитие, който е одобрен за периода 2014-2020 г. и се основава на стратегията на Европа до 2020 г. и на Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г. За изпълнението на регионалния план за развитие се провежда ежегоден преглед. Регионалният план за развитие на югоизточния регион признава, че “регионът е изложен на висок риск, свързан с климатичните промени. Регионът излъчва преобладаващата част от емисии на парникови газове и SO₂ за страната. Съществуват три басейна със замърсен въздух – Бургас, Стара Загора и Марица Изток, където се намират и най-обширните ни площи, пострадали от въгледобивната промишленост”.

Регионални политики за Стара Загора

Регионалната стратегия на областта Стара Загора е приета през 2013 г. Същата не съдържа конкретни мерки, свързани с промените в климата. Програмата за намаляване на замърсителите в атмосферата и постигане на установените норми за вредни вещества, 2011-2015 г., упоменава известен брой фактори, които влияят върху разпространението на вредните вещества в региона, но не разглежда директно проблема с климатичните промени и емисиите на парникови газове.

Позиция на профсъюзите

Профсъюзите участват в дискусиите по проблеми, свързани с климатичните промени в България, но по-скоро на конфедеративно и международно ниво, вместо на местно ниво. На фирмено ниво въздействието на политиките, свързани с климатичните промени, по принцип не е предмет на обсъждане между ръководството и профсъюзите. Въпреки това, лидерите на профсъюзите и техните експерти имат желание да дадат принос по конструктивен начин към създаването на политики във връзка с екологията и климатичните промени.

Конфедерациите на двата профсъюза КНСБ и Подкрепа ясно изразяват становището, че в рамките на общите Европейски и световни политики България трябва да защитава своето право на енергийна независимост. В това отношение въгледобивът и термалната енергия, произведени с местни въглища, са въпрос на национална сигурност.

Те не предвиждат алтернативни решения за термалната енергия в краткосрочен и средносрочен план: проектите за ядрени централи стават все по-неприемливи на европейско ниво и възобновяемата енергия е достигнала пиков капацитет, където новите проекти са по-малко устойчиви, поради високите разходи за инвестиции и намалените държавни субсидии. При това топлинната енергия осигурява стабилност на доставките, която не може да се гарантира при възобновяемите енергии.

И двете профсъюзни конфедерации в България изразяват своите възражения спрямо съществуващия модел на търговия с въглеродни емисии в Европа. Възраженията на профсъюзите се основават на експертните анализи и оценка на въздействието и ако нещата не се променят, след 15-20 години ще трябва да затвори своите мини и топло-електроцентрали, което незабавно ще увеличи зависимостта ѝ от вносните енергийни източници. Енергийната зависимост на България в момента е 33%, спрямо средното равнище за ЕС от 54%.

Ситуацията с топлоцентралите в България е затруднена от цената на въглеродните квоти с търговията с въглеродни емисии. При отчетените производствени обеми, топлоцентралите регистрират рекордни загуби, поради високите разходи за въглеродни емисии. Конкуренцията от страна на субсидираните възобновяеми източници на енергия по отношение на цените също допринесе за трудностите, пред които са изправени производителите на топлоенергия. Плащанията от финансово затруднените фирми за топлинна енергия за въглищата, които получават от минния комплекс, също се бавят. В резултат от това страда цялата регионална икономика, базирана на употребата на въглища.

Двете профсъюзни конфедерации се съгласиха, че правителството трябва да заложи нова енергийна политика, за да оптимизира цените на въглеродните емисии за енергийната индустрия. Профсъюзите предлагат България да последва примера на Полша относно начина на защита на националната тежка индустрия.

И накрая, производството на въглища е мащабен работодател в България, с около 160000 души пряко или непряко заети на трудови договори в мините и топлоцентралите (всеки пети човек в регионите на Стара Загора, Хасково, Сливен, Ямбол и Кърджали е икономически зависим от производството на въглища). Социалното въздействие от загубата на индустрии, свързани с въглищата, следователно, ще бъде огромно.

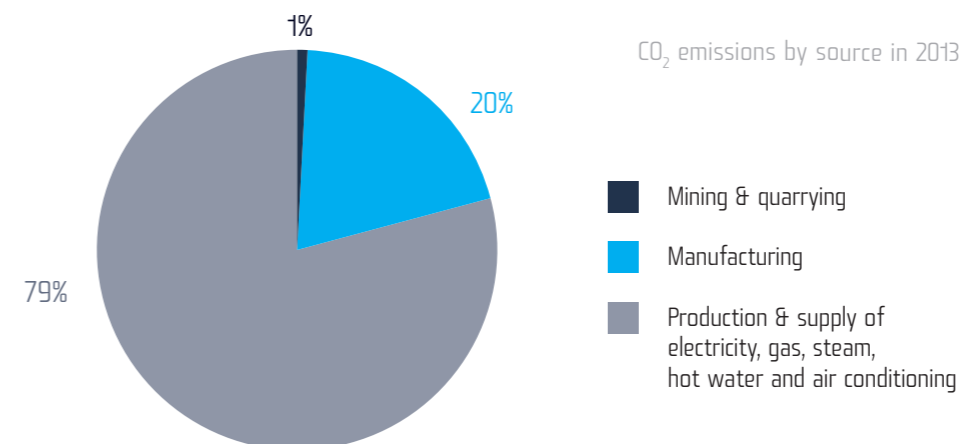
Изследването на казуса в пълен вид ще намерите на интернет страницата на ЕКП.

ПОЛША: СИЛЕЗИЯ

БВП (млрд. евро, 2014 г.)	50,3
Население (млн., 2015 г.)	4,6
Безработица (2016 г.)	7,6%
Дял на промишлеността в БВП на района (2013 г.)	35%
Емисии на CO ₂ (млн. тона, 2013 г.)	40,5

Източник: GUS

Икономика и промишленост на Силезия

Провинция (войводство) Силезия, намиращо се в южна Полша, остава двигателя на полската индустрия с дял 12,7% от БВП на Полша и почти половин милион работни места в промишлеността. Тя е център на многобройни въглищни мини, електроцентрали, стоманени предприятия и инсталации за металургична преработка, автомобилно производство и доставки (51 автомобилни фирми, намиращи се в Специалната икономическа зона на Катовице), а също и четири ключови въгледобивни компании, с наета работна ръка над 90000 души, които произвеждат 80% от националния въглищен добив. Многобройните фирми остават силно свързани с тези четири големи производители, включително и производителите на минно оборудване и металургичните заводи. Стратегическият център на Силезия остава голям и основен източник на емисиите на парникови газове в Полша.

Политики за ниски въглеродни емисии

Полша и енергиен пакет за климата 2030 година

Като страстен опонент на климатичния пакет, като се има предвид, че намаляването на емисиите на парникови газове с 40% до 2030 година спрямо нивата от 1990 година би повлияло допълнително на хиляди работни места от минната промишленост (пряката заетост в сектора намаля от 400000 в края на 1990-те години, на около 100000 понастоящем), Полша се бори за изготвянето на национална проактивна политика и пътна карта за ниски въглеродни емисии от промишлеността. Дотук вътрешните дискусии в ЕС за ратифициране на Парижкото споразумение боксуват, тъй като Полша, заедно с останалите големи консуматори на въглища, поставят условие за подписването от своя страна на споразумението за националните усилия, която всяка

от държавите трябва да направи, за да постигне целите, заложи от пакета за климата. Въпреки това, позицията на Полша като настоящ и най-голям бенефициент на средства от ЕС е двигател на прогресивни промени към по-екологична индустриална политика за страната през следващите години.

Политика за околната среда и Полша 2014-2020 година

С 82,5 милиарда евро за периода 2014-2020г. Полша отново е най-големият бенефициент на европейско финансиране. Европейското финансиране отива предимно за инфраструктура и околна среда, но също и за изследвания, разработки и иновации с цел повишаване на нивото на полската икономика. Споразумението за Партньорство, подписано между Европейската комисия и полското правителство, дава простор за “Инфраструктурен и екологичен” стълб с 27,4 милиарда евро, от които над 9,0 милиарда евро са заделени за инвестиции, свързани с ниско въглеродната икономика и енергийната ефективност чрез регионални оперативни програми. Вторият стълб също е щедро дарен с 13,0 милиарда евро. Той има за цел технологии за околната среда, фокусирани върху: намаляване на отпадъците, устойчив транспорт, екологично строителство, технологии за икономия на вода, заместващи суровини, производство на здравословни храни, и т.н., с цел увеличаване на дела на страната в БВП, посветен на научни изследвания и разработки от 0,90% през 2013 г. на 1,70% през 2020 г. Конкретно ударение ще бъде поставено на ефективността и използването на възобновяеми енергии, прилагането на ниско въглеродни стратегии и високоефективна когенерация. Измежду проектите по приоритетната ос за енергийна ефективност преобладаващата част са свързани с топлинната модернизация на обществените сгради, като училища, болници и офиси.

Нарастващ опит в екологичните проекти

Междувременно Полша възприема “по-зелена” данъчна и финансово-фискална система в опит да премине към по-ефективна употреба на наличните средства, включително и чрез Националния фонд за екологична защита и управление на водите (NFOSiGW) и 16 регионални фонда. През 2012 г. приходите от свързани с екологията данъци бяха 2,2% от БВП и 6,8% от приходите спрямо средните цифри на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие от 1,6% и 5,5% съответно. Планът от мерки за енергийна ефективност (EEAP), реформата в управлението на битовите отпадъци, модернизацията на рециклиращата индустрия, консолидирането на управлението на водите и сектора очистване, модернизацията на електропроизводството, развитието на възобновяемите енергии и интелигентните мрежи изцяло остават потенциални движещи сили за зеления растеж на Полша.

Инициативи за ниски въглеродни емисии в Силезия

Планът 2.0 на Силезия е план за PLN 25 млрд. полски злоти (около 6 млрд. евро), предназначени за Горна Силезия и Малополско, който ще се финансира от ЕС, както и от държавата и местното правителство. Той е заложен с цел усилване на икономическата конкурентност на Силезия и западното Малополие, въвеждане

на енергийно ефективна икономика с ниски въглеродни емисии и мерки за преквалификация на работната ръка, както и оформяне на градската интеграция на девет града в Горна Силезия. Проектът Kędzierzyn с нулеви емисии от производството на електроенергия и химически комплекс, като част от План 2.0 за Силезия Той включва проект за въглеродна газификация в Grupa Azoty S.A. в Кенджежин-Кожле. Инсталацията ще произвежда газ чрез газификация на твърдо гориво-въглища, използвани за производство на електроенергия и топлоенергия или за производството на химикали.

План 2.0 за Силезия включва също и централа с газови турбини на комбиниран цикъл (CCGT) на фирма Tauroп в Беджин, която ще бъде финансирана от Европейската инвестиционна банка (която ще финансира и инсталациите за производство в комбиниран цикъл на електро и топлоенергия на фирма PGE извън Силезия, в Гожов и Жешов). Освен план 2.0 за Силезия, друга местна инициатива за ниски въглеродни емисии е създаването (преди няколко години) на Център за чисти технологии на базата на въглища: комбинирана научно-изследователска инфраструктура и лаборатории, създадени съвместно от Централния минен институт (GIG) в Катовице и Института за химическа преработка на въглищата (IChPW) от Забже. Този проект се фокусира на перспективни технологии за оползотворяване на въглищата, финансиран от Европейския фонд за регионално развитие (ERDF) в рамките на Оперативна програма на полската иновативна икономика.

Позиция на профсъюзите

Защитата на работните места остава в центъра на вниманието на полските профсъюзи и конкретно в енергийно интензивните индустрии, като въгледобива и производството на стомана, без значение как ще изглежда смесицата от енергии в региона през следващото десетилетие под тласъка на пакета за климата, спрямо който те остават в опозиция. Въглеродният изход е все още синоним на профсъюзи, представляващи пряка заплаха за стабилността на работните места в Полската въгледобивна индустрия.

Въпреки това, в процес на зараждане е осъзнатостта във връзка с въпросите на екологично безвредни индустрии, със забележим консенсус относно необходимостта да се диша по-чист въздух в Силезия. За профсъюзите индустриалната политика следва да се фокусира върху съществуващите технологични решения за по-ниски емисии като цяло (не само въглеродните) и да се създадат по-благоприятни условия за въвеждането на нови чисти технологии, обещаващи по-добро разпределяне на регионалните оперативни програми, така че да се даде силен тласък на технологичното развитие на Силезия до 2020 г. Новите ефективни и чисти технологии за въглища са важен фактор за подпомагане на устойчивите дейности и трудовата заетост в сектора на минното дело и централите на въглища в Полша, при условие, разбира се, че ЕС финансира тези инвестиции. Тази промяна все пак ще изисква адекватен контрол на квалификацията и необходимостта от обучение, както и подходяща структура на обучението през идващите години, за да се улесни потенциалната преквалификация на хиляди работници, и конкретно тези в сектора каменовъглени мини на Силезия.

Изследването на казуса в пълен вид ще намерите на интернет страницата на ЕКП.

КЛЮЧОВИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ ПО ПРОЕКТА

1. Подпомагане на стратегиите за ниски въглеродни емисии в промишлеността на регионално ниво

Промислените региони са от първостепенно значение за Европа. В икономически аспект те произвеждат значителен дял от принадлежната стойност. Що се отнася до трудовата заетост, те все още осигуряват милиони качествени работни места, въпреки въздействието на кризата и политиките на строги икономии върху заетостта и условията на работа. В борбата срещу климатичните промени те представляват значителен източник на емисии от парникови газове и следователно, са в центъра на усилията за декарбонизация на икономиката.

Намаляването на промишлените емисии, без да бъдат изгубени работните места в промишлеността, означава подход с поглед напред към бъдещето, който да бъде приведен в една политика, създадена и прилагана така, че да се осъществява конкретно в промишлените дейности. Индустиалните региони изискват рамка от политики, които да позволят на производствените дейности, с които да процъфтяват и същевременно да дават тласък на тяхната трансформация в дейности с ниски въглеродни емисии и устойчиво развитие. Освен необходимите реформи на инструментите на политиката на ЕС за климата (предимно Системата за търговия с емисии⁵), от върхово значение е развитието на всеобхватно планиране на политиката на регионално ниво. Регионите често имат политическите лостове, които са необходими за ускоряването на прехода към ниско въглеродна икономика – иновации, образование, доживотно обучение, транспортни инфраструктури и т.н., но тези елементи твърде рядко биват интегрирани в една последователна дългосрочна стратегия. С други думи, създаването на ниско въглеродни промишлени стратегии, задължителни на регионално ниво ще бъде от абсолютно ключово значение за декарбонизацията на икономиката на ЕС след две-три десетилетия.

2. Ускоряване на приложението на коренно различни технологии

Както бе посочено в увода на този доклад, ЕС ще трябва да намалят своите емисии от парникови газове с 80-95% до 2050 г. Като се вземат под внимание ангажиментите на ЕС по Парижкото споразумение, усилията за 2050 г. трябва да бъдат още по-големи, тъй като задържането на глобалното затопляне с доста под 2°C, означава че ЕС трябва да подходи към въглеродно неутрална промишленост до 2050 г. Преведено в конкретни цифри за секторите, които са включени в проекта, това означава, че прогнозните данни от пътната карта на Европейската Комисия за 2050 година (-87% за индустриалните сектори и -99% за електропроизводството) следва да бъдат приети като минимален праг.

Контрастът между това теоретично ниво на амбициите и това, което изглежда постижимо в промишлените региони, е очебиен. Въпреки дългогодишните усилия в много региони, за подобряване на енергийната ефективност, използване на възобновяеми източници на енергия или ускоряване на технологичните обновления, никой от посетените региони като че ли не е в състояние да стане въглеродно неутрален в близко бъдеще (10 години).

За да може ниско въглеродната индустрия да стане реален факт в ЕС, абсолютно спешно трябва да се ускори внедряването на революционни ниско въглеродни технологии, както и да се подобри синергизма между ефективността на ресурсите, икономиката в затворен цикъл и био-икономиката. Като не забравяме, че не съществуват универсални правила, както и че всеки регион ще трябва да изгради самостоятелно своето технологично бъдеще, технологии като улавяне на въглеводородите и тяхното съхранение (CCS), улавяне на въглеводородите и тяхното използване (CCU), електрификация на транспорта и индустриалните процеси – споменаваме само малка част от тях – понастоящем получават твърде малко помощ, докато в същото време те се определят като важни градивни блокове на индустриалните ниско въглеродни стратегии на ЕС. Европейската комисия и държавите членки следва драстично да увеличат финансовата помощ за реално извършване на прехода към революционни ниско въглеродни технологии в промишлеността.

3. Управленческите структури на под-национално ниво трябва да осигурят участието на профсъюзите

Осигуряването на справедлив преход към ниско въглеродна икономика означава да се осигурят консултации и ангажименти от страна на профсъюзите и работодателите с цел да се решат евентуалните разнообразни въздействия на декарбонизацията върху пазара на труда. На някои места силно застъпената и отдавна установена култура на социален диалог е дала възможност на съществуващите управленчески структури да се справят с проблемите на климата. При други липсата на политическа подкрепа за подобен диалог – понякога изострен поради предприетите опити за отслабване на структурите за социален диалог – лишава профсъюзите от един постоянен форум, който би имал принос за създаването и прилагането на политиките за климата. Като се има предвид мащаба и темпа на бъдещата промяна, осигуряването на широко участие за местните социални партньори е от съществено значение за успеха на ниско въглеродните индустриални стратегии на местно ниво. Малкото примери, които даваме за региони, изградили своята политика на базата на широко и систематично участие на профсъюзите, трябва да се разглежда като добра практика, която трябва за се разпространи в целия ЕС.

4. Специализираната работна сила е актив при прехода на регионите към икономика с ниски въглеродни емисии

Квалифицираната работна сила очевидно увеличава устойчивостта и адаптивността спрямо промените в колективен и индивидуален план. Инвестирането в квалификацията трябва ясно да се разглежда като двигател на икономическите резултати в най-напредналите региони и следва да получава подкрепа. Освен това икономии на енергия и ефективността на ресурсите изискват обучена и квалифицирана работна сила и по-специално поради това, че много от потенциалните икономии ще изискват внедряването на нови технологии или такива в процес на разработване (например – интелигентни мрежи, интелигентни измервателни прибори).

В контекста на глобализацията и дигитализацията, определени квалификации ще играят непрекъснато нарастваща

⁵ Вж. позицията на ETUC (конфедерация на европейските профсъюзи) за реформите на системата за търговия с емисии-ETS: <https://www.etuc.org/documents/position-structural-reform-eu-emissions-trading-system#.V3vAMbh97cs>

роля (математика, компютри, науки, чужди езици). Тези квалификации са неравностойно споделени сред различните държави, региони, както и сред социални класи и сред половете. Следователно, осигуряването на засилено съдействие за квалификацията във всички региони – посредством образователните програми, както и квалификация през целия живот – е от централно значение за извършването на прехода към социално справедлива ниско въглеродна икономика. Инвестирането в образованието, както и в повишаване на културата чрез учене през целия живот, следва да бъдат опората на справедливия преход на местно ниво.

5. Необходимост от засилване на помощта по места във връзка с премахването на въглеродните емисии

Обществената подкрепа за политиките, свързани с промяната на климата, е условие за техния успех, но не трябва да се приема за даденост. В регионите, все още разчитащи до голяма степен на въглеродно интензивни дейности, климатичните политики често се считат като заплаха, водеща до унищожителни ефекти за работниците и за съответните общини. Повсеместната загуба на работни места, нарастващите цени на енергиите, загубата на пазарен дял за експортиращите фирми са сред най-честите проблеми, засягащи работещите при дискутиране на въздействието на политиките за климата в техните региони. И въпреки липсата на разбиране или защитата на корпоративните интереси, опозицията срещу местната декарбонизация до определена степен може да се обясни, като голяма част нея е в резултат от страховете и тревогата, които са основателни, и конкретно когато се осъществява декарбонизация в контекста на глобализацията на търговията, икономическата криза и политиките за строги икономии, които са създадени измежду останалите въздействия, високите нива на безработица, натиска върху надниците и системите за социална защита или отслабването на социалния диалог. ЕС и държавите членки трябва да обърнат повече внимание на неблагоприятните местни последици от декарбонизацията и да се справят с тях посредством конкретни и ефективни мерки, например - политически инструменти, конкретно насочени към работещите от секторите и регионите, които ще изпитат негативното влияние от прехода към ниско въглеродна икономика. Без подкрепата на работещите декарбонизацията няма да се осъществи! ЕС и държавите членки трябва да вземат мерки, така че преходът към ниско въглеродна икономика да доведе до устойчив просперитет, споделен от всички.

European Trade Union Confederation (ETUC)
Boulevard Roi Albert II, 5
B-1210 Brussels, Belgium

European Trade Union Confederation (ETUC)
Boulevard Roi Albert II, 5
B-1210 Brussels, Belgium

The ETUC is the voice of workers and represents 45 million members
from 89 trade union organisations in 39 European countries,
plus 10 European Trade Union Federations.